

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno disertanta:	JUDr. Pavel Vlach
Téma práce:	Nabývání vlastnictví
Rozsah práce:	186 stran čistého textu včetně obsahu, celkem 198 stran včetně povinných příloh (seznam použitých zdrojů, abstrakt v českém a anglickém jazyce, klíčová slova)
Datum odevzdání práce:	Dle SIS dne 3. července 2018, oponentce práce doručena poštou dne 16. srpna 2018

1. Aktuálnost (novost) tématu

Aktuálnost zvoleného tématu a potřeba jeho zpracování plyne z existence nové občanskoprávní kodifikace účinné od 1. 1. 2013 a změn, které tato úprava do materie vlastnického práva přinesla. Nastalé změny typu široké pojetí věci, návrat superficiální zásady, nové pojetí držby či nabytí od neoprávněného si zajisté zaslouhují zpracování v kvalifikační práci v úrovni disertace.

Do jisté míry by však mohlo být diskutabilní, zda není téma nabývání vlastnického práva tématem poněkud širokým a zda by práci spíše neprospělo soustředit se na jeho vybrané atributy/instituty, což by umožnilo hlouběji je rozvést.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Téma se na první pohled může zdát nepříliš náročným, neboť bylo (i za předchozí právní úpravy) relativně často zpracováno. Přesto anebo právě proto je podle mého názoru téma nabývání vlastnického práva záhodno zpracovat nyní, brzy po nabytí účinnosti nového kodexu a vyzdvihnout zejména změny, k nimž došlo. To se disertantovi v posuzované práci celkem zdařile povedlo.

Komparace účinné úpravy s úpravou předcházejí představuje jakousi nadstavbu nad samotnou analýzou, deskripcí a syntézou, které autor při zpracování své disertační práce použil.

3. Formální a systematické členění práce

Práce je zpracována na 186 stranách čistého textu, což naplňuje základní formální požadavek na uznání posuzované práce jako práce disertační. Vyjdu-li ovšem z počtu znaků, které disertant ve své práci (prohlášení v úvodu) uvádí, tj. 448.492 znaků, je zřejmé, že práce formální požadavek bohatě překračuje (požadovaný počet 180 stran x 1.800 znaků / 1 strana = celkem 324.000 požadovaných znaků).

Systematicky je práce členěna do sedmi částí, kromě úvodu (nečíslovaného) počínaje částí věnovanou vlastnickému právu obecně (1.), přes originární a odvozené způsoby nabývání vlastnického práva (2. a 3.), nabývání vlastnického práva rozhodnutím orgánu veřejné moci a na základě zákona (4. a 5.) po závěrečné shrnutí (6.).

Uvedená systematika práce je dle mého názoru logická, disertant postupuje od obecného k detailnějšímu; drobnou poznámku týkající se rozsahu mám ke kapitole první: upřednostnila bych, byť jsem si vědoma, že je to velmi náročné, menší rozsah této kapitoly, neboť takto jejich cca 60 stran tvoří téměř třetinu celé práce.

4. Vyjádření k práci

V úvodu se autor posuzované práce zaměřil na historické základy vlastnického práva a na jeho přirozenoprávní povahu.

V kapitole věnované vlastnickému právu obecně se disertant vyjadřuje k odlišování pojmů vlastnictví a vlastnické právo (dochází k závěru, že budou užívány promiscue), ve věci definice pojmu odkazuje ke komentářové literatuře a ztotožňuje se s její obtížností. Charakterizuje věcná práva a zabývá se předmětem vlastnického práva ve vztahu k jeho širokosti, resp. úzkosti (pouze hmotná, či i nehmotná práva). Vyjařuje se k jednotlivým atributům vlastnického práva (rovnost,

trvalost, elasticita) a uvádí možnost definovat vlastnické právo dvěma metodami – analyticky (souhrn jednotlivých oprávnění) a synteticky. Zabývá se také možnostmi omezení vlastnického práva (počínaje sousedskými právy, přes vstup na cizí pozemek, rozhrady, nezbytnou cestu, použití cizí věci až po vyvlastnění). Zvýšenou pozornost věnuje ochraně vlastnického práva a stručně uvádí procesněprávní prostředky ochrany od svépomoci až k vlastnickým žalobám (včetně žaloby na náhradu škody, příp. žaloby na vydání pozůstalosti). Žaloby z domnělého vlastnictví danou problematiku dokreslují. Stručně se vyjadřuje rovněž k držbě a jejímu členění (řádna, poctivá, pravá) a její ochrany a současně uvádí výhrady k institutu držby jako takovému (neužívání věci sankcionováno ztrátou vlastnictví). Autor analyzuje rovněž ustanovení upravující věc, součást a její příslušenství a vyjadřuje zejména zvyšující se míru podrobností definice nemovité věci, která vyplývá z porovnání mezi obecným zákoníkem občanským, vládním návrhem o.z. z 1937 a dnes účinným zákonem č. 89/2012 Sb. V závěru autor stručně uvádí jednotlivé způsoby nabývání vlastnického práva a odlišuje je dle právního důvodu (nejobvyklejší právní skutečnost závislá na lidské vůli, smlouva jako nejčastější právní jednání).

V kapitolách dalších disertant detailně zkoumá jednotlivé způsoby nabývání vlastnického práva, konkrétně – jak v úvodu výslovně podotýká – se zabývá originárními a odvozenými způsoby nabývání. Vyjadřuje se tedy k nálezu a nálezu skryté věci, neopomíjí přírůstek (přírodní i umělý), zkoumá vydržení i nabytí od neoprávněného. Při analýze a posouzení odvozených způsobů nabývání vlastnického práva věnuje zvýšenou pozornost kupní smlouvě, která bude v praxi pravděpodobně nejčastějším právním jednáním vedoucím k nabytí vlastnického práva, a to včetně vedlejších ustanovení této smlouvy (výhrada vlastnictví, výhrada zpětné koupě, zajišťovací převod práva, aj.).

Obě výše uvedené kapitoly autor doplňuje stručnými pojednáními věnovanými nabývání vlastnického práva rozhodnutím orgánu veřejné moci a ze zákona.

V závěru se autor soustředí na shrnutí získaných poznatků (byť s výhradou, že se bude opakovat v tom, co již dříve v práci uvedl u jednotlivých zkoumaných institutů) – zejména vztahujících se k pojmům vlastnictví a vlastnické právo a k definici pojmu. Z hlediska předmětu vlastnického práva autor vyzdvihuje nově uplatňované široké pojetí věci; dochází k závěru, že (opodstatněně) došlo k precizaci předmětu ve vztahu k lidskému tělu a jeho částem a rovněž ke zvířatům. Drobnější změny disertant shledává v omezení vlastnického práva, žádné podstatné změny nedoznala dle jeho názoru ochrana vlastnického práva procesními prostředky; úpravu však považuje za podrobnější a přesnější. Relativně detailně autor shrnuje své poznatky vztahující se k držbě a podmínkám vedoucím k vydržení vlastnického práva. Dále se autor v závěru věnuje shrnutí jednotlivých zjištění z předchozích kapitol práce, přičemž vyzdvihuje nedostatky (např. ohledně hodnoty opuštěné věci ve vztahu k posouzení za věc nepatrné hodnoty – str. 177; absence ustanovení, podle kterého by nálezce neměl právo na odměnu v případě prohledávání pozemku bez vědomí vlastníka – str. 178; absence aktivní legitimace vlastníka pozemku, jemuž naplavením přibude zemina – str. 178; neexistence ustanovení, které by upravovalo postup v případě, že vlastník pozemku nemá zájem o stavbu pořízenou stavebníkem v dobré víře, když nejsou splněny další zákonné podmínky – str. 179; nedokonalost úpravy v nejasné hranici pozemků, aplikační obtíže mezi nabytím od neoprávněného dle § 1111 a vydržením – str. 182 a 185, aj.).

V úplném závěru autor shrnuje, že po počáteční nedůvěře v nový zákoník jej nyní shledává být kvalitním předpisem odpovídajícím tradiční kontinentální úpravě občanského práva hmotného, díky čemuž bylo možné zavést nové či rozšířit stávající právní instituty, což by pouhá (byť výrazná) novela předchozího předpisu neumožnila.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Ačkoli si autor cíle explicitně nevytknul, lze je vysledovat a dovodit z Úvodu předložené disertace: srovnání právní úpravy nabývání vlastnického práva dle zákona č. 89/2012 Sb. s předchozími úpravami v občanských zákonících č. 40/1964 Sb. (ve znění po novele provedené
--------------------	---

	<p>zákonem č. 509/1991 Sb., stejně jako před ní), zákonem č. 141/1950 Sb. (tzv. střední o.z.), obecným zákoníkem občanským (o.z.o.), či přímo ABGB 1811, případně i připravovaným prvorepublikovým návrhem občanského zákoníku dle nařízení vlády z roku 1937.</p> <p>Autor provádí na konci každé kapitoly shrnutí svých zkoumání a porovnání právní úpravy dané zákonem č. 89/2012 Sb. s úpravami předcházejícími, a to zejména z pohledu osoby aplikující právní předpisy v soudní praxi.</p> <p>Ačkoli práci nelze označit za vysloveně komparační, je srovnávání autorem prováděno ve vhodných místech, rozsah posuzovaných institutů a jejich odlišností je dle mého názoru reprezentativní a provedený s erudicí.</p> <p>Po posouzení obsahu celé práce docházím k závěru, že autor cíle své práce splnil.</p>
Logická stavba práce	<p>Text práce je přehledně a jasně členěn a jeho struktura je logická; autor postupuje systematicky, respektuje pořadí jednotlivých atributů nabytí vlastnického práva, jak jsou uvedeny v zákoně.</p> <p>Vnitřní členění jednotlivých částí práce na kapitoly a podkapitoly odpovídá doktrinárním přístupům.</p> <p>V jednotlivých kapitolách autor průběžně uvádí své úvahy <i>de lege ferenda</i>, zejména – z pochopitelných důvodů – ve vztahu k soudní praxi.</p>
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	<p>Překvapil mě početně poměrně skromný poznámkový aparát (za kapitolami) v textu práce ve srovnání s vysokým počtem titulů uvedených v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Na to má však určitě vliv i mnou namítaná menší přehlednost práce způsobená nestandardním užitím poznámkového aparátu – viz dále.</p> <p>Cizojazyčné zdroje jsou v práci užity spíše zřídka (autor sám v závěru práce uvádí: „<i>Několik postřehů jsem převzal ze zahraniční literatury,</i>“), seznam použité literatury uvádí pouhé tři tituly (z celkového soupisu více než tří stran) – konkrétně autory Bridge, Burkeho a Dybowského, z nichž dva jsou, do jisté míry překvapivě, autory působícími v zemích common law nikoli civilního práva. V práci bych očekávala spíše využití – a častější – literatury mající původ na evropském kontinentu, např. rakouské (i s ohledem na relativní blízkost obsahu obou občanskoprávních kodexů z důvodu návaznosti na ABGB), německé, případně i švýcarské či francouzské. Toto užití poněkud postrádám.</p> <p>Citace jsou prováděny nestandardně (jak bude detailněji uvedeno níže) a s nepřesnostmi či nejasnostmi: citovaný text není v některých místech zcela zřejmý, neboť není ani uvozen uvozovkami, ani uveden kurzívou či jinak odlišen od samotného autorova textu (např. str. 81 posledních 5 řádků – str. 82 první řádek).</p> <p>Poznámkový aparát je připojen (či to tak bylo autorem zamýšleno) vždy až na konci kapitoly, což by samo o sobě nebylo nijak problematické; povětšinou je však zcela nelogicky umístěn uprostřed následující kapitoly (např. 1.2 na str. 15, 1.3 na str. 29, 2.2 na str. 72, 2.5.2 na str. 96, 2.5.3 na str. 98, 2.7.1 na str. 121, 2.9 na str. 139, aj.). Tato skutečnost činí práci velmi nepřehlednou, zejména oproti užití poznámkového aparátu dole na každé příslušné stránce.</p> <p>K poznámkovému aparátu mám tyto poznámky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aparát je s největší pravděpodobností zpracován ručně, což dovozuji (i) z umístění poznámek v netradičních místech (uprostřed kapitoly) – viz výše, (ii) z nevyhnutelně nutně se místy vyskytující lidské chybičky, když není dodržena číselná řada, resp. odkaz se opakuje (např. str. 9 shora – odkaz 2 - str. 265 mezi odkazy 4 na str. 8 dole a 5 na str. 9 uprostřed) a (iii) z obsahu mnohých odkazů v textu, které jsou sice uvedeny ve formátu „<i>horní index</i>“, avšak naprosto

	<p>nestandardně obsahují kromě číselného odkazu navíc pomlčku a stranu citovaného díla (která ovšem mnohdy nekoresponduje s číselným označením strany k témuž odkazu, jak je uvedena v poznámkovém aparátu „pod čarou“ na konci kapitoly);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Číslování odkazů v práci není průběžné, každá kapitola začíná vždy číslem 1; • Pochopila-li jsem to správně, odkazy jsou činěny tak, že (i) první odkaz v kapitole odkazuje k určitému zdroji a na konci kapitoly je u názvu zdroje a data jeho vydání uvedena strana tohoto zdroje, zatímco (ii) druhý a každý další odkaz k témuž zdroji v téže kapitole je v textu označen totožným číslem jako první odkaz, na které (v odkazu samotném !) navazuje pomlčka a číslo strany zdroje, k níž se tento druhý (a další) odkaz odkazuje. <p>Jde o značně nestandardní užití poznámkového aparátu, ve vědeckých pracích nepoužívaného (možná v rozporu s interními předpisy UK pro zpracování vědeckých prací), které poměrně výrazně snižuje hodnotu předložené disertační práce, neboť orientace v ní a v takto prováděných odkazech a poznámkách „pod čarou“ je velmi obtížná a běžnému čtenáři stěží srozumitelná.</p>
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	<p>Formální úprava práce je na standardní úrovni, práce neobsahuje žádné grafy ani tabulky.</p> <p>To, co kvalitu předložené práce dle mého názoru ovlivňuje, a to ve smyslu negativním, je neúplně využití či spíše nevyužití funkcí, které dnešní počítačová technika, resp. program (Microsoft Word) běžně nabízí (a které disertant řeší tzv. ručně), tj. nevyužití funkcí „Reference“:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Obsah“ – obsah práce není generován automaticky, působí dojmem ručního zpracování, což má vliv především na estetickou stránku práce; v takovém případě se navíc lze stěžet vyhnout případnému vlivu na obsah práce, neboť nelze s jistotou zcela vyloučit lidský omyl; • „Vložit poznámku pod čarou“ (Alt+Shift+B) – viz část posudku Práce se zdroji výše
Jazyková a stylistická úroveň	<p>Práce je napsána dobrým právnickým jazykem, v němž se odráží autorova praxe a erudice (působení coby soudce). Z hlediska jazykového tak mám pouze tyto tři drobnější výtky, které však nijak výrazně nezasahují do kvality předložené práce:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Práce opakovaně vykazuje drobnější gramatické nedostatky, zejména v interpunkci (např. str. 28, 37, 69, 70, 71, 74, aj.), případně překlepy (např. str. 10, 29, 31, 58, 59, 60, 86, 89, aj); • Relativně často se vyskytující germanismům („<i>Pokud jde o ... , řeší toto ...</i>“ – str. 70; „... <i>Skutečnost nezávislou na právní vůli vlastníka, kde tento fakticky přijde o právo věc držet...</i>“ – str. 73 apod.) bych doporučovala se vyhýbat (ačkoli se s nimi lze i v právní praxi – advokáta – bohužel setkat poměrně často); • Slůvka „<i>kde</i>“ a „<i>zde</i>“ namísto standardních vztažných zájmen jsou dle mého názoru užívána v nadměrné míře (opakovaně na každé straně), při čtení práce v některých místech působí poněkud rušivě.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

- a) Jak autor posuzované práce nahlíží na návrat superfiální zásady dle účinného občanského zákoníku a jaké plusy, případně minusy její návrat dle jeho názoru představuje? Zda vůbec a v jaké míře ve své praxi aplikuje přechodná ustanovení vztahující se k věcným právům?
- b) Je si JUDr. Vlach jistý, že zápis vlastnického práva do katastru nemovitostí v případě rozhodnutí o vyvlastnění anebo rozhodnutí pozemkového úřadu v restituci (viz kapitola 4.

disertační práce, str. 168) je realizován záznamem, jak v práci uvádí? Proším ho, aby se vyjádřil k základním změnám, k nimž došlo právě ve vztahu k zápisům do katastru nemovitostí v souvislosti s právní úpravou účinnou od 1.1.2013 (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, resp. zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí).

- c) Souhlasí autor se způsobem, jakým došlo k nabytí vlastnického práva fyzické osoby k pozemku podle § 872 zákona č. 40/1964 Sb. ve znění novely č. 509/1991 Sb. (právo osobního užívání pozemku ze zákona změněno na vlastnické právo). Bylo dle jeho názoru toto legislativní řešení v souladu s dosavadní českou právní tradicí, když vlastníkem se stal dosavadní uživatel pozemku jakožto vlastník stavby a nikoli naopak? Zatímco doposud připadlo vlastnické právo ke stavbě vlastníkovu pozemku, na kterém byla stavba postavena (zákon o stavebním právu z 1912 či zákon o právu stavby z 1947). Jde o obdobný případ, jako u nově upraveného přestavku (jak sám autor ve své práci uvádí – viz str. 179 – vlastníkem pozemku se stává vlastník stavby, která zasáhla cizí pozemek).
- d) Dále prosím, aby se disertant vyjádřil ke způsobu (volbě způsobu) a důvodech volby použitého poznámkového aparátu.

7. Závěr

Předložená disertační práce i přes shora uvedené drobné výtky dle mého názoru prokázala autorovu samostatnost při zpracovávání tématu s komparativním prvkem, stejně jako jeho schopnost dobře se orientovat v nové zákonné úpravě a judikatuře, a to i přijaté za účinnosti předchozí úpravy, kterou lze použít také dnes.

Z výše uvedeného vyplývá, že autor splnil nároky kladené na tento typ kvalifikačních prací na PrF UK v Praze.

Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě	Práci doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertační práce.
---	--

V Praze dne 13. září 2018

JUDr. Alena Tomsová, Ph.D.
oponentka